

متن پیاده سازی شده جلسه ششم سال سوم درس خارج اصول مباحث قطع و ظن - 28 مهر 1387

بسم الله الرحمن الرحيم

مستحضرید که دیروز بحث به شهرت در فتوا رسید؛ سوال مطرح شد که آیا شهرت ، سند برای فتوا است یا نه؟
دیروز کلام مرحوم آخوند را مطرح کردیم و الان به نقد مرحوم آخوند رسیدیم.

دو نقد، از ناحیه مرحوم ایروانی به مرحوم آخوند

نقد اول: شما می گفتید که مراد از شهرت ، شهرت در روایت است نه شهرت در فتوا ؛ آقای آخوند اگر شهرت در روایت پشتوانه اش شهرت در فتوا نباشد آیا به آن شهرت اطلاق می شود؟ اگر روایتی در کتب اربعمائه آمده باشد اما در متون فقهی از آن روایت اعراض شده باشد آیا شما این را مرجح می دانید؟! به قول مرحوم امام خمینی هر چه روایت مشهور باشد اما در کتب فقهی نیامده باشد تردید نسبت به روایت بیشتر می شود.

لذا مرحوم ایروانی به مرحوم آخوند می فرماید مراد از شهرت در کلام امام علیه السلام ، فقط شهرت در روایت نیست چرا که اگر شهرت در روایت باشد و پشتوانه شهرت در فتوا نداشته باشد به آن اصلا اطلاق شهرت نمی شود.

نقد دوم: در مقبوله ابن حنظله حضرت فرمود مشهور بین اصحاب را بگیرو بعد حضرت علت آوردند که فان المجمع علیه لاریب فیه این علت اقتضاء دارد به اینکه اگر چه مراد امام علیه السلام شهرت در روایت باشد ما آن را به شهرت در فتوا سرایت دهیم ؛ چرا که تعلیل، عمومیت و تخصیص می دهد.

مرحوم ایروانی از کلامش برمی آید که ایشان از موافقان شهرت در فتوا است.

مرحله دوم: تتبع

تتبع را با مرحوم شیخ انصاری آغاز می کنیم.

شیخ انصاری همسو با اندیشه مرحوم آخوند معتقد است که شهرت در فتوا اعتبار ندارد ؛ مطلب هرچقدر هم مشهور باشد اما پشتوانه اش آیه یا روایت نباشد به درد نمی خورد.

اشکال سندی شیخ: کسانی که به روایت زراره و ابن حنظله تمسک کرده اند باید بدانند که روایت زراره به غایت از جهت سندی ضعیف است.

مرحوم شیخ به مقبوله اشکال دلالی می کند.

مرحوم شیخ: این دو روایت در صدد اثبات شهرت در روایت است و ربطی به شهرت در فتوا ندارد و مورد سوال در مقبوله، دو روایت متعارض است و لذا جواب امام علیه السلام هم در همین فضا است؛ ایشان مواردی را از این قبیل ذکر می کند.

اگر سوال کردند ای المسجدین افضل؟ در جواب گفته می شود ما کان الاجتماع فیه اکثر این جواب با توجه به سوال است و نمی شود گفت آن سینمایی که جمعیت بیشتر دارد در نزد مولا محبوب تر است.

اگر سوال کردند کدامیک از انارها را دوست داری؟ و در پاسخ گفته شود انار شیرین را نمی شود گفت این شخص هر چیز شیرینی را دوست دارد.

گفته نشود العبره بعموم المورد لا خصوص الوارد چرا که در روایت ابن حنظله سوال از دو روایت است نه سوال از هر چیز مشهور ...

نتیجه: شیخ انصاری می فرماید این دو روایت به درد شهرت در فتوا نمی خورد.

استاد علیدوست: به نظر ما فرمایش شیخ انصاری علی وجه صحیح است و علی وجه ناصحیح

اما وجه صحت: بگوئیم دو روایت در حد تفسیر لفظی در صدد بیان شهرت در روایت است؛ به نظر می رسد حق با شیخ اعظم است و این دو روایت شهرت در فتوا را نمی گیرد.

وجه عدم صحت: فراموش نکنیم که در روایت ابن حنظله یک علتی هم بود (فان المجمع علیه لا ریب فیه) و از این علت شاید بتوان تعمیم را فهمید؛ و لذا قیاس این روایت به آن مثال های که زده شد صحیح نمی باشد.

اگر در علت بگوئید من مسجد جامع را دوست دارم چون جمعیت در آن بیشتر است؛ می شود از این فهمید که هر مسجدی که جمعیت بیشتری دارد محبوب تر است.

روایت مشهور مجمع علیه است و باید اخذ شود و روایت شاذ باید ترک شود.

استاد علیدوست: به نظر جواب مرحوم شیخ و قیاس ایشان کافی نیست؛ اما اینکه قول حق چیست انشالله بیان خواهد شد.

و الحمد لله رب العالمین